

О.Г. Сокіл, к.е.н., доц.

Таврійський державний агротехнологічний університет

МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сучасні виклики теорії та методології бухгалтерського обліку реалізуються за допомогою формування і впровадження нових концепцій, призначення яких полягає у задоволенні потреб користувачів у стандартній та унікальній інформації. Розроблення методології бухгалтерського обліку сталого розвитку є ключовим аспектом менеджменту господарюючого суб'єкта. Метою роботи є формування методологічних основ бухгалтерського обліку сталого розвитку та визначення його цілей, завдань, об'єкта, предмета, методів, функцій та ключових аспектів.

Автором проаналізовано теоретичні основи визначення та розглянуто складові традиційної методології бухгалтерського обліку. У дослідженні запропоновано узагальнену структурну схему методології бухгалтерського обліку сталого розвитку. Систематизовано комплекс методів та принципів бухгалтерського обліку сталого розвитку за регламентованими та нестандартними положеннями. Обґрунтовано нову систему теоретико-методологічних положень бухгалтерського обліку сталого розвитку в розрізі визначення його цілі, завдання, предмета, об'єкта, методів, функцій та ключових аспектів.

Ключові слова: бухгалтерський облік; сталий розвиток; методологія; підприємство.

Актуальність теми дослідження. Найважливішою характерною рисою сучасної стадії розвитку бухгалтерського обліку є посилення тенденції до єдності теоретичного та емпіричного наукового пізнання, що знаходить своє втілення у масштабуванні міждисциплінарних напрямків дослідження, у використанні ідей і методів наук одного напрямку в інших, переході від дисциплінарних методів дослідження до проблемно-орієнтованих.

Методологія бухгалтерського обліку підлягає коригуванню та верифікації при формуванні та впровадженні певних концепцій. Необхідність модернізації концепцій бухгалтерського обліку пояснюється, передусім, невідповідністю облікової практики новим вимогам до якості облікової інформації, зумовленими сучасними процесами глобалізації та інтеграції України у світовий економічний простір. Це є передумовою сприйняття теорії та методології

бухгалтерського обліку з позиції сталого розвитку. Для ґрунтовного дослідження процесів трансформації облікового процесу екологічного і соціального середовища постає необхідність у розширенні меж традиційної теорії бухгалтерського обліку, з визначенням відповідного інструментарію, що вже існує у вигляді сучасної методології звичайного бухгалтерського обліку. В той же час, прагнення підприємств реорганізувати своє функціонування, переорієнтувати господарювання за принципами сталого розвитку, спонукає до запровадження нової системи обліку – бухгалтерського обліку сталого розвитку, для якої немає досить обґрунтованої методології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню методології бухгалтерського обліку присвячено багато праць українських та іноземних науковців. Серед них можна виділити: Т.А. Гоголя, В.М. Жука, Л.Б. Іванову, Л.М. Кіндрацьку, М.В. Корягіна, Ю.А. Кузьминського, С.Ф. Легенчука, Л.Г. Ловінську, Н.М. Малюгу, Т.Г. Маренича, В.Ф. Палія, Н.Л. Правдюк, М.С. Пушкар та інших. Проте, методологія бухгалтерського обліку сталого розвитку не була об'єктом спеціального вивчення.

Метою статті є дослідження методологічних основ бухгалтерського обліку сталого розвитку та визначення його цілей, завдань, об'єкта, предмета, методів, функцій та ключових аспектів.

Викладення основного матеріалу. Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає формування універсальної методології бухгалтерського обліку сталого розвитку, призначеного для задоволення не лише фінансових потреб користувачів, а й визначення характеру взаємодії підприємства з навколишнім та соціальним середовищем.

На думку Ю.А. Кузьминського, методологія — це вчення про методи пізнання, до яких належать: метод сукупності чотирьох пар: документація та інвентаризація, оцінка і калькуляція, рахунки і подвійний запис, баланс і звітність; методичні прийоми: індукція, дедукція, аналіз, синтез, порівняння тощо; методики: конкретизація застосування методів та методичних прийомів [7, с. 59].

Пушкар М.С. трактує поняття «методологія бухгалтерського обліку» як всеохоплююче знання про понятійний апарат бухгалтерського обліку, концепцію, внутрішню побудову, етапи становлення та розвитку [14, с. 34].

Згідно з поглядами Л.М. Кіндрацької, поняття методології обліку є об'єднанням принципів, інструментів, процедур, що надалі формують основу конкретних облікових методик [5, с. 90].

Малюга Н.М. розуміє методологію бухгалтерського обліку як вчення про методи наукового дослідження, знання всієї сукупності прийомів і засобів теоретичного пізнання господарських явищ і процесів, виявлення їх властивостей, що утворюють предмет бухгалтерського обліку [10, с. 91].

Навні погляди щодо цього питання можна узагальнити так: методологія бухгалтерського обліку – це сукупність методів, прийомів для вивчення об'єкта, проте, без урахування інших компонентів методології, що виходять за межі сприйняття сталості. А надто актуальність та прагнення до сталого розвитку вимагає додаткового врахування нестандартних критеріїв визначення методології, без яких неможливе вирішення встановленого завдання та досягнення сталого результату.

Гоголь Т.А. вважає, що методологія бухгалтерського обліку – це «дослідження системи бухгалтерського обліку, за допомогою комплексу методів і засобів, встановлення принципів і способів організації побудови теоретичної та практичної діяльності, встановлення внутрішньої впорядкованості окремих елементів системи бухгалтерського обліку, узгоджених і впорядкованих між собою в часі та просторі» [2, с. 90]. Перевагою цієї теорії є уточнення поняття методології бухгалтерського обліку, що виокремлює структурні елементи, етапи процесу, методи і способи дослідження та завдання.

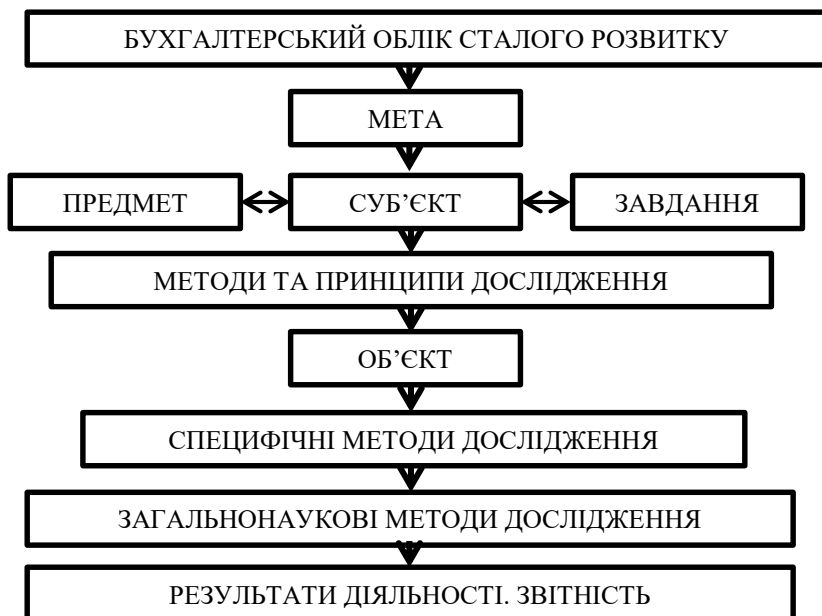
Більшість науковців схиляється до розгляду бухгалтерського обліку як системи, кожен з них пропонує власний склад елементів такої системи, застосовуючи при цьому різні підходи.

Зокрема, В.Ф. Палій та Я.В. Соколов наголошують, що бухгалтерський облік можна розглядати виключно як систему: по-перше, він базується на певних постулатах; по-друге, висновки, які можна зробити з його даних, впливають безпосередньо з життя, з цих постулатів; і по-третє, бухгалтерський облік показує і може показувати не на те, що було і що буде в господарстві, а лише на те, що отримало відображення під час виконання умов постулатів [12].

Правдюк Н.Л. вважає, що облікова система розкривається через загальнознані об'єкти, категорії, принципи і показники, визначені нормами і правилами національних облікових стандартів [13, с. 186].

Маренич Т.Г. пояснює систему бухгалтерського обліку як сукупність методологічних, методичних, організаційних, техніко-технологічних, економічних засобів і методів, інструментів та важелів впливу на отримання та перетворення економічної інформації [11, с. 25].

Зібраний і проаналізований матеріал дає можливість проілюструвати загальну структуру методології бухгалтерського обліку сталого розвитку (рис. 1).

Джерело: *[2, с. 90; 6, с. 55]

*Рис. 1. Структурна схема методології бухгалтерського обліку сталого розвитку**

Отже, науковці досі не дійшли однастайності щодо регламентації загальних принципів і підходів до визначення методології бухгалтерського обліку. Більше того, це різноманіття поглядів характерно і для системи бухгалтерського обліку. На думку Л.Г. Ловінської, бухгалтерський облік є штучно створеною системою, що функціонує, відповідно до встановлених правил (стандартів), на вимогу певному колу користувачів [9, с. 19].

Згідно з теорією системного аналізу, система складається з підсистем, які, у свою чергу, можна розкладати на компоненти та елементи, що характеризуються наявністю внутрішніх та зовнішніх зв'язків. Враховуючи історичний процес формування системи бухгалтерського обліку та сучасних трансформацій у ній, в якості

головних складових облікової системи варто розглядати теоретичну, методологічну, практичну й організаційну [6, с. 16].

Відповідно до попередніх припущень, можна з упевненістю сказати, що система бухгалтерського обліку сталого розвитку є комплексним поєднанням теоретичних, практичних, методологічних і організаційних прийомів, результатами яких є забезпечення та можливість не лише формувати необхідну інформацію для користувачів, а й відповідно реагувати задля забезпечення сталого розвитку навколишнього та соціального середовища.

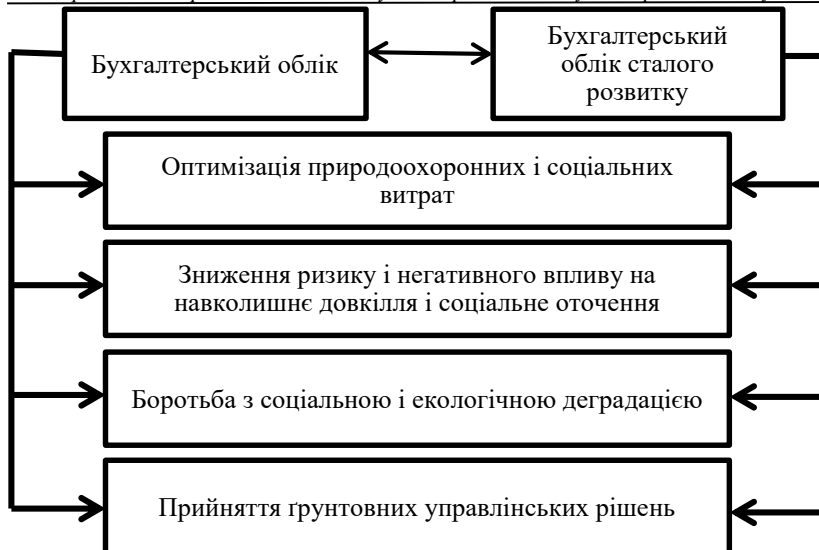
Діяльність будь-якої економічної чи не економічної системи обов'язково здійснюється, відповідно до спільної для всієї системи мети. Щодо мети ведення бухгалтерського обліку варто звернутися до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», який передбачає надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття рішень [1].

Іванова Л.Б. дещо розширює головну мету бухгалтерського обліку: «забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів, яку вони мають використовувати за власним економічним інтересом...» [4, с. 198]. З цим твердженням можна посперечатися відносно того, що користувачі бухгалтерської інформації цікавляться не лише заради економічного інтересу. За деякими даними фінансової звітності можна зрозуміти як підприємство виконує свої соціальні чи екологічні зобов'язання.

Метою бухгалтерського обліку сталого розвитку є координація екологічної, соціальної та економічної складової бізнесу, позначення (виявлення) можливих ризиків і ускладнень, визначення шляхів їх подолання.

Якісна облікова екологічна і соціальна інформація спричиняє істотний вплив на ухвалення управлінських рішень. Інформаційною основою процесу ухвалення управлінських рішень слугує інформація бухгалтерського (фінансового і управлінського) і податкового обліку господарських суб'єктів, де результати природоохоронної діяльності та екологічні витрати розмежовуються, відбиваються роз'єднано, без урахування їх економічного змісту. Переважно у більшості випадків поточні витрати не систематизуються, а «розчиняються» в загальних показниках собівартості продукції.

Зобразимо взаємозв'язок мети та завдань бухгалтерського обліку і обліку сталого розвитку (рис. 2).

Джерело: *розробка автора

Рис. 2. Взаємозв'язок і взаємозалежність мети та завдань бухгалтерського обліку і обліку сталого розвитку*

Відсутність методичних рекомендацій, складність визначення низки показників, що враховують стан і динаміку зміни компонентів природного і соціального середовища ускладнюють введення бухгалтерського обліку сталого розвитку на підприємстві.

Усі суб'єкти господарювання (приватні, державні, комунальні та інші підприємства: зареєстровані у визначеному законом порядку громадяни України, іноземці та особи без громадянства, юридичні особи або підприємці) мають реалізувати не лише власні економічні інтереси, але й сприяти сталому розвитку навколишнього середовища.

Предметом обліку сталого розвитку є не лише фактичний стан об'єкта і фактичні результати його зміни, тобто господарська діяльність суб'єкта господарювання його майно і джерела утворення, але й зміни та стан у навколишньому середовищі, як соціальному, так і екологічному. Тобто, при організації бухгалтерського обліку предметами його дії є не лише внутрішні, а й зовнішні засоби і джерела.

Звісно, на підприємствах різних галузей економіки предмет бухгалтерського обліку сталого розвитку має свої особливості. Так, на машинобудівному підприємстві предметом є процес виготовлення і

реалізації машин та обладнання, в тому числі і викиди забруднюючих речовин у повітря, землю, воду; у сільському господарстві предметом є процес вирощування біологічних активів та впливу їх на навколишнє соціальне і екологічне оточення.

Предмет бухгалтерського обліку сталого розвитку знаходить своє відображення через окремі елементи – об'єкти. Об'єкти цього обліку – це засоби підприємства, джерела їх утворення та господарські процеси, що забезпечують рух майна і джерел, з метою одночасної максимізації прибутку та мінімізації впливу на навколишнє середовище та соціальну сферу. Прикладами об'єктів обліку сталого розвитку є атмосферне повітря, водні, лісові, земельні ресурси, надра, біологічне різноманіття, суспільство, об'єкти охорони здоров'я, екологічні та соціальні зобов'язання тощо.

Українські вчені зауважують, що на сьогодні актуальним є формування такої концепції методології бухгалтерського обліку, що здатна відповідати сучасним економічним реаліям світу за умов глобалізації – давно є на часі [6, с. 115–116]. Як зазначає В.М. Жук [3], важливим напрямком наукових досліджень є вирішення питань щодо глобальної облікової системи в цілому та формування концепцій розвитку національних систем обліку, з урахуванням сучасних умов господарювання, які прямо вказують, що пройшли ті часи, коли для задоволення власних потреб не варто було піклуватися про зовнішнє середовище. Відповідно, науковці підтримують розвиток облікової методології з точки зору забезпечення глобальних інформаційних потреб.

Варто взяти до уваги класифікацію поглядів щодо подальшого розвитку бухгалтерського обліку, які умовно об'єднано на 2 групи [8, с. 89]: традиційні (В.М. Жук, І.В. Замула, Н.М. Малюга, А.В. Шайкан – дотримуються позиції необхідності збереження існуючої теоретичної структури та принципів бухгалтерського обліку) та кардинальні (С.Ф. Голов, С.М. Деньга та Ю.А. Верига, Л.В. Нападівська, М.С. Пушкар – підтримують позицію необхідності докорінного реформування системи бухгалтерського обліку та розробки її нового теоретичного підґрунтя). Відповідно, розробка методології бухгалтерського обліку сталого розвитку стане вирішальним моментом обліково-аналітичного забезпечення не лише великих корпорацій, але й малих підприємств, які, можливо, частіше переймаються екологічною і соціальною безпекою місцевості їх господарської діяльності.

Не менш важливим моментом, щодо забезпечення облікових процедур, є дотримання принципів і застосування методів

бухгалтерського обліку, що характеризуються розмаїттям та географічним поширенням, особливостями.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» регламентує обов'язкові до використання принципи бухгалтерського обліку і фінансової звітності, що, безсумнівно, мають доповнюватися нестандартними принципами бухгалтерського обліку сталого розвитку. Систематизація принципів та методів бухгалтерського обліку сталого розвитку є наступним кроком у формуванні його методології (табл. 1).

Таблиця 1

Методи та принципи бухгалтерського обліку сталого розвитку*

ПРИНЦИПИ	МЕТОДИ
1	2
<i>стандартні</i>	<i>стандартні</i>
<i>Обачності</i> – застосування методів, які мають запобігати заниженню (завищенню) оцінки еколого-соціальних зобов'язань (активів) та витрат (доходів)	<i>Оцінка</i> – правильний вибір методів оцінки екологічних та соціальних активів і пасивів
<i>Повного висвітлення</i> – звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на навколишнє середовище підприємства	<i>Інвентаризація</i> – перевірка виконання соціальних і екологічних зобов'язань
<i>Послідовності</i> – постійне вдосконалення підприємством обраної облікової політики щодо відображення впливу на соціальне і екологічне середовище	<i>Документування</i> – процес суцільного відображення екологічних і соціальних операцій за допомогою регламентованих і розроблених підприємством документів
<i>Безперервності</i> – оцінка екологічних та соціальних активів і зобов'язань на постійній основі	<i>Калькулювання</i> – врахування екологічних і соціальних витрат у формуванні виробничої та повної собівартості
<i>Нарахування та відповідності доходів і витрат</i> отриманих від екологічної та соціальної діяльності	<i>Рахунки</i> – використання існуючого (робочого) план рахунків з його розширенням аналітичними субрахунками
<i>Переважання сутності над формою</i> – факт впливу на навколишнє середовище переважає над його рівнем	<i>Подвійний запис</i> – відображення екологічних і соціально-орієнтованих операцій, використовуючи балансові рахунки

Закінчення табл. 1

1	2
<i>Історичної собівартості</i> – пріоритетом є оцінка еколого-соціальних активів, відповідно до витрат їх придбання чи набуття	<i>Баланс</i> – вплив на соціальне і екологічне середовище має як мінімум не порушувати їх стійкість, а за можливості, підвищувати сталість
<i>Єдиного грошового вимірника</i> – вимірювання та узагальнення всіх операцій в єдиній грошовій одиниці	<i>Звітність</i> – основний та фінальний метод бухгалтерського обліку сталого розвитку, що забезпечує користувачів актуальною, неупередженою інформацією про еколого-соціальні засоби і джерела їх утворення
<i>Періодичності</i> – розподіл діяльності на періоди, з можливістю формування звітності сталого розвитку	
<i>Нестандартні (додаткові)</i>	<i>Нестандартні (додаткові)</i>
<i>Розмежування капіталу і прибутку</i> – розкриття інформації про додану вартість, отриману від екологічної діяльності, і «місце» її отримання	<i>Метод групування</i> передбачає систематизацію та представлення інформації, відповідно до форм екологічної та соціальної звітності; притаманний статистичній методології
<i>Імпаритету</i> – перевага у відображенні збитків, ніж вигод, від екологічної та соціальної діяльності	<i>Економічний метод</i> аналізу звітності та отриманої інформації екологічних і соціальних операцій
<i>Ясності та зрозумілості</i> – звітність екологічної та фінансової діяльності має бути зрозумілою не лише фахівцю	<i>Економіко-математичне та статистичне моделювання</i> – посилення обробки даних інформаційно-комп'ютерними системами
<i>Надійності й точності</i> – мінімізація сумнівів щодо достовірності інформації обліку сталого розвитку	<i>Аналітичні методи</i> – методи додаткового аналізу еколого-соціальної інформації для поліпшення її зрозумілості та доступності

Джерело: *[1; 6, с. 117]

На мою думку, основоположні принципи бухгалтерського обліку та звітності сталого розвитку можна розділити на три групи:

- **принципи-допущення:** безперервності, послідовності, обачності, періодичності;
- **принципи-вимоги:** ясності та зрозумілості, розмежування капіталу і прибутку, переважання сутності над формою, нарахування та відповідності прибутків і витрат, повного висвітлення;
- **принципи-правила:** історичної собівартості, єдиного грошового вимірника, імпаритету, надійності й точності.

Можна з упевненістю сказати, що перелік принципів і методів не є вичерпним, і, залежно від можливостей надавача інформації та потреб користувачів, може бути доповнений спеціальними інструментами пошуку, узагальнення, аналізу та представлення інформації бухгалтерського обліку сталого розвитку. Отже, проведений аналіз підтверджує можливість формування теоретико-методологічних положень бухгалтерського обліку сталого розвитку (рис. 3).

Бухгалтерський облік сталого розвитку – система виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання інформації про екологічно-соціальний стан та заходи підприємства, що дозволить встановити баланс між задоволенням соціальних потреб і захистом інтересів майбутніх поколінь, враховуючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі		
ЦІЛЬ		
Координація економічної, соціальної та екологічної складової бізнесу, визначення можливих ризиків, означення шляхів їх подолання		
ЗАВДАННЯ		
Збір та реєстрація інформації для оцінки екологічних і соціальних зобов'язань		
ПРЕДМЕТ		
Сукупність процесів господарської діяльності, що відображаються в системі узагальнення облікової інформації, прийняття і оцінки результатів		
ОБ'ЄКТ		
Екологічні та соціальні витрати і зобов'язання, що реєструються в процесі виробничо-господарської діяльності суб'єкта		
МЕТОД		
Сукупність методів оперативного, статистичного і бухгалтерського обліку екологічних та соціальних витрат і зобов'язань		
ФУНКЦІЇ		
Аналіз екологічної та соціальної складової бізнесу	Еколого-соціальне планування	Контроль за впливом на соціально-екологічне середовище
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ		
Організація бухгалтерського обліку сталого розвитку обов'язкова для кожного господарюючого суб'єкта		
Інформація відображається суцільним, безперервним, документальним обліком в натуральних і вартісних показниках		
Призначення обліку сталого розвитку полягає у оцінці екологічних і соціальних факторів, підготовці бухгалтерської звітності сталого розвитку, зорієнтованої на внутрішніх і зовнішніх користувачів		

Джерело: *розробка автора

Рис. 3. Теоретико-методологічне положення бухгалтерського обліку сталого розвитку*

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інтегрованість бухгалтерського обліку сталого розвитку забезпечує синтетичний і аналітичний комплексний підхід до екологічної та соціальної складової виробничо-господарської діяльності підприємства, а також обліково-аналітичного забезпечення. Питання організації обліку еколого-соціальних вигід і витрат є мало розробленими та дискусійними, особливо в галузі сільського господарства. Перспективи подальшого вивчення заявленої проблеми вбачаємо у дослідженні стану обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств України.

Список використаної літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. *Гоголь Т.А.* Методологія бухгалтерського обліку як напрямок наукових досліджень в інноваційній економіці / *Т.А. Гоголь* // Галузева, міжгалузева та регіональна економіка. Вчені записки. – 2010. – № 14. – С. 84–91.
3. *Жук В.М.* Теоретичні аспекти Концепції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки України / *В.М. Жук* // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 1. – С. 17–25.
4. *Іванова Л.Б.* Основні завдання бухгалтерського обліку в антикризовому управлінні суб'єкта реального сектора економіки / *Л.Б. Іванова* // Економіка і регіон. – 2011. – № 4 (31). – С. 198–202.
5. *Кіндрацька Л.М.* Управлінський аспект бухгалтерського обліку в Україні / *Л.М. Кіндрацька* // Тези доповідей науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства». – 2007. – С. 90.
6. *Корягін М.В.* Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку : монографія / *М.В. Корягін, П.О. Куцик*. – Львів : ЛКА, 2015. – 239 с.
7. *Кузьминський Ю.А.* Методологія бухгалтерського обліку в контексті реформування / *Ю.А. Кузьминський* // Фінанси України. – 2006. – № 8. – С. 59.
8. *Легенчук С.Ф.* Розвиток бухгалтерського обліку на основі концепції методологічного анархізму П.Фейерабенда: PRO ET CONTRA / *С.Ф. Легенчук* // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2 (3). – С. 88–91.
9. *Ловінська Л.Г.* Оцінка в бухгалтерському обліку : монографія / *Л.Г. Ловінська*. – К. : КНЕУ, 2006. – 256 с.
10. *Малюга Н.М.* Наукові дослідження в бухгалтерському обліку : навч. посібник / *Н.М. Малюга* ; за ред. проф. *Ф.Ф. Бутинця*. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 476 с.

11. *Маренич Т.Г.* Сутність бухгалтерського обліку як системи економічного регулювання / *Т.Г. Маренич* // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 2. – С. 21–26.
12. *Палий В.Ф.* АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета / *В.Ф. Палий, Я.В. Соколов.* – М. : Изд-во «Финансы и статистика», 1981. – 224 с.
13. *Правдюк Н.Л.* Інформаційна роль фінансового обліку для сільськогосподарських підприємств / *Н.Л. Правдюк* // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 11–12. – С. 185–188.
14. *Пушкар М.С.* Філософія обліку : монографія / *М.С. Пушкар.* – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 156 с.

References:

1. «Pro buhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukrainy» (1999), zakon Ukrainy, vid 16 lypnja, N 996-XIV, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/99614>
2. Gogol', T.A. (2010), «Metodologija buhgalters'kogo obliku jak naprjamok naukovyh doslidzhen' v innovacijnij ekonomici», *Galuzeva, mizhgaluzeva ta regional'na ekonomika. Vcheni zapysky*, No. 14, pp. 84–91.
3. Zhuk, V.M. (2009), «Teoretychni aspekty Koncepicii' rozvytku buhgalters'kogo obliku v agrarnomu sektori ekonomiky Ukrainy», *Oblik i finansy APK*, No. 1, pp. 17–25.
4. Ivanova, L.B. (2011), «Osnovni zavdannja buhgalters'kogo obliku v antykrizovomu upravlinni sub'jekta real'nogo sektora ekonomiky», *Ekonomika i region*, No. 4 (31), pp. 198–202.
5. Kindrac'ka, L.M. (2007), «Upravlins'kyj aspekt buhgalters'kogo obliku v Ukraini», *Tezy dopovidej naukovo-praktychnoi' konferencii' «Oblikovo-analityczne zabezpechennja systemy menedzhmentu pidpryjemstva»*, 90 p.
6. Korjagin, M.V. and Kucyk, P.O. (2015), *Konceptual'nyj rozvytok metodologii' buhgalters'kogo obliku*, monografija, LKA, L'viv, 239 p.
7. Kuz'myns'kyj, Ju.A. (2006), «Metodologija buhgalters'kogo obliku v konteksti reformuvannja», *Finansy Ukrainy*, No. 8, 59 p.
8. Legenchuk, S.F. (2012), «Rozvytok buhgalters'kogo obliku na osnovi koncepcii' metodologichnogo anarhizmu P.Fejerabenda: PRO ET CONTRA», *Ekonomika: realii' chasu*, No.2(3),pp.88-91.
9. Lovins'ka, L.G. (2006), *Ocinka v buhgalters'komu obliku*, monografija, KNEU, Kyi'v, 256 p.
10. Mal'juga, N.M. (2003), *Naukovi doslidzhennja v buhgalters'komu obliku*, in Butynec, F.F. (ed.), PP «Ruta», Zhytomyr, 476 p.
11. Marenych, T.G. (2009), «Sutnist' buhgalters'kogo obliku jak systemy ekonomichnogo reguljuvannja», *Buhgalters'kyj oblik i audyt*, No. 2, pp. 21–26.
12. Palij, V.F. and Sokolov, Ja.V. (1981), *ASU i problemy teorii buhgalterskogo ucheta*, Finansy i statistika, Moskva, 224 p.

13. Pravdjuk, N.L. (2007), «Informacijna rol' finansovogo obliku dlja sil's'kogospodars'kyh pidpryjemstv», *Oblik i finansy APK*, No. 11–12, pp. 185–188.
14. Pushkar, M.S. (2002), *Filosofija obliku*, monografija, Kart-blansh, Ternopil', 156 p.

СОКІЛ Олег Григорович – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Таврійського державного агротехнологічного університету.

Наукові інтереси:

– обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку.

E-mail: sokil.oleg@yandex.ru.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2017.